

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 27/2011-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. februára 2011 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Jána Lubyho, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti R. S., M., zastúpenej spoločnosťou P., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokátka JUDr. K. B., ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov Obecného zastupiteľstva obce Macov konaných 27. novembra 2010, za účasti L. E., M., a A. F., M., takto

r o z h o d o l :

Výsledok volieb poslancov Obecného zastupiteľstva obce Macov konaných 27. novembra 2010 v časti týkajúcej sa zvolenia L. E. a A. F. za poslancov Obecného zastupiteľstva obce Macov **z r u š u j e .**

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. decembra 2010 doručená sťažnosť R. S., M. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej spoločnosťou P., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokátka JUDr. K. B. (ďalej len „právna zástupkyňa sťažovateľky“), podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov Obecného zastupiteľstva obce Macov (ďalej len „obecné zastupiteľstvo“) konaných 27. novembra 2010. Sťažnosť smeruje proti L. E., M. (ďalej len „odporca v 1. rade“), ktorý vo voľbách do obecného zastupiteľstva získal 54 hlasov a podľa zápisnice miestnej volebnej komisie (ďalej len „volebná komisia“) bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva, a A. F., M. (ďalej len „odporca v 2. rade“), ktorý vo voľbách do obecného zastupiteľstva získal 54 hlasov a podľa zápisnice volebnej komisie bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva. Odporcovia v 1. aj 2. rade kandidovali vo voľbách za Stranu maďarskej koalície (ďalej len „SMK“).

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že kandidovala vo voľbách do obecného zastupiteľstva ako nezávislá a získala 54 hlasov. Do zoznamu voličov bolo zapísaných 187 voličov, z ktorých 144 voličom boli vydané obálky s hlasovacími lístkami. Počet platných hlasovacích lístkov pre voľby do obecného zastupiteľstva bol 143. Počet poslancov, ktorí sa mali zvoliť do obecného zastupiteľstva, bol 5. Počet zvolených poslancov bol 5. Podľa zápisnice volebnej komisie sťažovateľka nebola zvolená za poslankyňu obecného zastupiteľstva, hoci získala rovnaký počet hlasov ako odporca v 1. rade a odporca v 2. rade.

Ďalej sťažovateľka uviedla:

«Na tretej strane zápisnice v časti IV. sú uvedení náhradníci - kandidáti, ktorí neboli zvolení do obecného zastupiteľstva obce Macov. Prvou v poradí je sťažovateľka ako nezávislý kandidát s počtom hlasov 54, t.j. s rovnakým počtom hlasov ako odporca v 1. rade a odporca v 2. rade.

V časti VII. na štvrtej strane zápisnice sa konštatuje, že z celkového počtu 5 členov komisie bolo prítomných 5 členov a zápisnica vrátane príloh obsahuje 4 listy, správnosť údajov potvrdzujú členovia miestnej volebnej komisie vlastnoručnými podpismi. Nasledujú podpisy predsedu komisie M. M., členov T. E., D. F., R. G., B. L. a zapisovateľky D. F.

Žiaden z členov komisie nemal výhradu k priebehu a výsledku volieb. Zápisnica bola podpísaná dňa 27.11.2010 o 22.25 hod. V zápisnici nie sú uvedené žiadne prílohy.

Z uvedeného vyplýva, že traja kandidáti získali vo voľbách do obecného zastupiteľstva rovnaký počet hlasov, t.j. 54 hlasov. Dvaja z nich - odporca v 1. rade a odporca v 2. rade kandidovali na kandidátke politickej strany SMK a sťažovateľka kandidovala ako nezávislá kandidátka. Podľa zápisnice volebnej komisie sťažovateľka nebola zvolená za poslanca obecného zastupiteľstva, hoci získala rovnaký počet hlasov ako odporcovia (54 hlasov). Volebná komisia určila poradie zvolených kandidátov bez akéhokoľvek zdôvodnenia a rozhodnutie nemá žiadny právny základ.

Z tohto dôvodu namietam, že volebná komisia pri určení toho, kto bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva, nepostupovala podľa § 44 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 346/1990 Zb.“), v zmysle ktorých, ak pri voľbách poslancov obecného zastupiteľstva získajú rovnaký počet platných hlasov dvaja alebo viacerí kandidáti rôznych politických strán alebo nezávislých poslancov, určí miestna volebná komisia z nich poslanca žrebom.

Volebná komisia však týmto spôsobom nepostupovala, zo zápisnice nie je zrejmé, podľa akého kritéria určila kandidátov, ktorých označila za zvolených a z akého dôvodu označila sťažovateľku ako nezvolenú kandidátku. Podľa vyjadrenia jedného z členov komisie na otázku sťažovateľky, volebná komisia rozhodla podľa abecedného poradia priezviska kandidátov. O tomto nespísala žiadny záznam, resp. neprijala žiadne uznesenie.

Ako dôkaz tvrdení uvedených v tejto sťažnosti prikladám zápisnicu miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci Macov do obecného zastupiteľstva a starostu obce zo dňa 27.11.2010, ďalej žiadam, aby si Ústavný súd SR vyžiadal vyjadrenie odporcov a takisto vyjadrenie predsedu, členov a zapisovateľky volebnej komisie k spôsobu zvolenia odporcov za poslancov obecného zastupiteľstva obce Macov a postupu, na základe ktorého boli odporcovia v zápisnici určení ako zvolení do obecného zastupiteľstva.

Týmto konaním, t.j. určením, ktorí z kandidátov s rovnakým počtom hlasov budú zvolení za poslancov bez vykonania žrebovania, čo je v rozpore s ustanoveniami § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb., došlo k neoprávnenému zvýhodneniu dvoch kandidátov pred sťažovateľkou, čím bolo porušené jej ústavné právo upravené v čl. 30 ods. 4 Ústavy SR...

Podľa § 44 ods. 1 zákona č. 346/1990 Zb. za poslancov obecného (mestského) zastupiteľstva sú zvolení kandidáti, ktorí získali vo volebnom obvode najväčší počet hlasov.

Podľa § 44 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb. ak vo volebnom obvode získajú dvaja alebo viacerí kandidáti tej istej politickej strany rovnaký počet platných hlasov, je zvolený za poslanca kandidát v poradí uvedenom na kandidátnej listine príslušnej politickej strany.

Podľa § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. ak nemožno zistiť, kto je zvolený za poslanca obecného (mestského) zastupiteľstva podľa odseku 2 preto, že ide o kandidátov rôznych politických strán alebo nezávislých kandidátov, miestna volebná komisia určí z nich poslanca žrebom.

V danom prípade postupom volebnej komisie, ktorá nerešpektovala ustanovenie § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. pri určení, kto bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, a teda k hrubému, resp. závažnému porušeniu volebných predpisov.

... máme za to, že vyššie uvedené konanie miestnej volebnej komisie malo za následok porušenie základného práva občana podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, ktorý sa uplatnením svojho pasívneho volebného práva uchádza o volenú funkciu, a teda predstavuje hrubé, resp. závažné porušenie volebných predpisov.»

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Výsledok volieb poslancov Obecného zastupiteľstva obce Macov konaných dňa 27.11.2010 v časti týkajúcej sa zvolenia L. E. a A. F. za poslancov Obecného zastupiteľstva obce Macov sa zrušuje.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. PL. ÚS 27/2011 z 25. januára 2011 ju prijal na ďalšie konanie.

Ústavný súd zistil, že volebná komisia, ktorá zabezpečovala priebeh napadnutých volieb poslancov obecného zastupiteľstva, pôsobila v tomto zložení: predseda – M. M., M., delegovaný starostkou obce, a členovia T. E., M., delegovaná starostkou obce, D. F., M., delegovaná starostkou obce, R. G., M., delegovaná SMK, a B. L., M., delegovaná stranou Smer.

Ústavný súd 31. januára 2011 osobne vypočul odporcov a členov volebnej komisie ako svedkov, ktorí vo svojich výpovediach uviedli:

Odporca L. E., M., uviedol: *„K spôsobu výberu poslancov volebnou komisiou v obci nemám k tomu čo povedať a neviem ani prečo ma volebná komisia vybrala.“*

Odporca A. F., M.: *„Neviem sa k veci vyjadriť, pretože nemám žiadnu vedomosť o tom, prečo volebná komisia vybrala práve mňa za poslanca obecného zastupiteľstva.“*

Svedok M. M.: *„Bol som predsedom volebnej komisie v obci. Pokiaľ išlo o to, či traja kandidáti mali rovnaký počet hlasov, opomenuli sme zákonný spôsob výberu za poslanca. Vychádzali sme z toho, že všetci traja boli z jednej politickej strany a použili sme výber poradia podľa abecedy. Bola to zvláštna situácia a jej vážnosť sme si neuvedomili.“*

Na otázku sudcu svedok uviedol, že osobne bol na školení, ktoré sa týkalo volieb do zastupiteľských orgánov, a že: *„Vedel o tom, že pokiaľ by boli kandidáti s rovnakým počtom hlasov z rôznych politických strán, určuje sa kandidát žrebom, avšak pokiaľ išlo o kandidátov z jednej politickej strany, tak potom výberom ako som už vyššie uviedol.“*

Na otázku právnej zástupkyne sťažovateľky uviedol: *„odporcovia kandidovali za SMK, mali za to, že aj sťažovateľka kandiduje za SMK a neuvedomili si, že kandidovala nezávisle... prítomní pri voľbách boli aj pozorovatelia, boli to občania obce, ktorí o túto možnosť požiadali. Boli prítomní pri posudzovaní volieb okrskovej volebnej komisie, avšak už pri činnosti miestnej volebnej komisie prítomní neboli, lebo už na to nemali poverenia ani štatút.“*

Svedkyňa R. G. uviedla: „Bola som členkou volebnej komisie v deň konania volieb. Pokiaľ boli traja kandidáti zvolení s rovnakým počtom hlasov, tak zapisovateľka nám povedala, že sa vyberajú prví podľa abecedy. Viac k veci nemám čo povedať.“

Svedkyňa D. F. uviedla: „Bola som zapisovateľkou volebnej komisie v obci Macov. Bola som nominovaná starostkou obce, čo som prijala a uvádzam tiež, že som sa zúčastnila školenia o spôsobe volieb v D. Bola som volebnou komisiou dotazovaná na to, akým spôsobom sa majú určiť kandidáti za poslancov do miestneho zastupiteľstva. Keďže tento problém nastal, volebná komisia o tomto probléme medzi sebou diskutovala a vzhľadom k tomu, že 15 rokov pracujem pri voľbách, tak sa na mňa obrátili. Ja som im poradila, že by sa tam malo vybrať podľa poradia abecedy. Volebná komisia toto akceptovala.“

Na otázku sudcu uviedla, „že pracuje na obecnom úrade ako pracovníčka, a preto bola nominovaná za zapisovateľku. Pokiaľ sa zúčastnila školenia, nepamätá si, že by sa riešil problém výberu kandidáta takým spôsobom akým bol vo veci.“

Na otázku právnej zástupkyne sťažovateľky uviedla, „že volebná komisia nerozoberala spôsob riešenia viacerým možnosťami. Vyberali ten spôsob, ktorý im poradila.“

Svedkyňa T. E. uviedla: „Som manželkou odporcu L. E. Bola som členkou volebnej komisie a v deň volieb nastal problém s tým, že traja kandidáti dostali rovnaký počet hlasov. Pri tomto probléme v podstate zapisovateľke nám poradila, že by sme mali podľa abecedného poradia vybrať kandidátov do miestneho zastupiteľstva, pričom z ostatných členov volebnej komisie nikto nič nenamietal.“

Svedkyňa D. F. uviedla: „Bola som členkou volebnej komisie a uvedomujem si, že problém pri výbere kandidáta do miestneho zastupiteľstva nastal tým, že traja kandidáti dostali rovnaký počet hlasov. Vo volebnej komisii sme si dostatočne neuvedomili, že sťažovateľka kandidovala ako nezávislá, mali sme za to, že kandiduje za SMK ako odporcovia. Preto sme postupovali tak, že sme kandidátov vyberali podľa poradia abecedy.“

Na otázku právnej zástupkyne sťažovateľky udáva, že spôsob výberu kandidátov nám poradila zapisovateľka, ale sami sme sa rozhodli o spôsobe.“

II.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa § 63 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,
- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

Podľa § 63 ods. 2 zákona o ústavnom súde v prípadoch uvedených v odseku 1 písm. a) až c) ústavný súd rozhoduje nálezom.

Podľa § 44 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 346/1990 Zb.“) za poslancov obecného (mestského) zastupiteľstva sú zvolení kandidáti, ktorí získali vo volebnom obvode najväčší počet hlasov.

Podľa § 44 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb. ak vo volebnom obvode získajú dvaja alebo viacerí kandidáti tej istej politickej strany rovnaký počet platných hlasov, je zvolený za poslanca kandidát v poradí uvedenom na kandidátnej listine príslušnej politickej strany.

Podľa § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. ak nemožno zistiť, kto je zvolený za poslanca obecného (mestského) zastupiteľstva podľa odseku 2 preto, že ide o kandidátov rôznych politických strán alebo nezávislých kandidátov, miestna volebná komisia určí z nich poslanca žrebom.

III.

Na základe sťažnosti, zápisnice volebnej komisie a vykonaného dokazovania ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

Sťažovateľka, odporca v 1. rade a odporca v 2. rade získali vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva konaných 27. novembra 2010 rovnaký počet hlasov – 54.

Sťažovateľka kandidovala ako nezávislá, odporcovia za SMK, to znamená, že sťažovateľka a odporcovia kandidovali za rôzne politické strany.

V zápisnici volebnej komisie nie je uvedené, na akom základe bolo určené, že za poslancov obecného zastupiteľstva boli zvolení odporca v 1. rade a odporca v 2. rade, ani žiadne výhrady k priebehu a zisteným výsledkom volieb.

Predseda volebnej komisie a ďalší členovia volebnej komisie pri ich osobnom vypočutí sudcom spravodajcom zhodne uviedli, že odporcovia zvolení za poslancov neboli určení žrebom, ako to ustanovuje § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb.

Na základe uvedených zistení považoval ústavný súd za preukázané, že volebná komisia pri určení toho, že za poslancov obecného zastupiteľstva boli zvolení odporcovia v 1. a v 2. rade, nepostupovala podľa § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb., hoci tak postupovať mala.

Podľa § 44 ods. 3 v spojení s § 44 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb. ak dvaja alebo viacerí kandidáti rôznych politických strán alebo nezávislí kandidáti získajú vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva rovnaký počet hlasov, miestna volebná komisia z nich určí poslanca žrebom. Účelom tohto ustanovenia je zabezpečiť občanom uchádzajúcim sa vo voľbách o funkciu poslanca obecného zastupiteľstva prístup k tejto volenej funkcii za rovnakých podmienok, t. j. prostredníctvom § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. sa garantuje základné právo občanov podľa čl. 30 ods. 4 ústavy. Za týchto okolností nedodržanie postupu podľa § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. miestnou volebnou komisiou má za následok porušenie čl. 30 ods. 4 ústavy, a teda neústavnosť volieb.

Z výsledkov dokazovania vyplýva, že volebná komisia nepostupovala pri určení toho, kto bol zvolený za poslanca podľa § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb., t. j. neurčila poslanca žrebom, a to napriek tomu, že tak postupovať mala, keďže podľa výsledkov volieb sťažovateľka a odporcovia získali vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva rovnaký počet hlasov – 54, pričom sťažovateľka kandidovala ako nezávislá a odporcovia za SMK, teda za rôzne politické strany. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že volebná komisia svojím postupom pri určení, kto bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva, porušila základné právo sťažovateľky podľa čl. 30 ods. 4 ústavy.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou dožaduje, aby ústavný súd zrušil napadnutý výsledok volieb do obecného zastupiteľstva konaných 27. novembra 2010.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu len hrubé a závažné alebo opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb môže byť príčinou uplatnenia právomoci ústavného súdu, ktorá mu umožňuje rozhodnúť podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde, teda zmeniť dosiahnutý výsledok volieb súdnym rozhodnutím. Namietané nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok volieb (napr. PL. ÚS 13/02, PL. ÚS 94/07, mutatis mutandis PL. ÚS 18/99 alebo PL. ÚS 74/07).

Ústavný súd opierajúc sa o doterajšiu judikatúru zdôrazňuje, že každé konanie (postup), ktoré má za následok porušenie základného práva občana podľa čl. 30 ods. 4

ústavy, ktorý sa uplatnením svojho pasívneho volebného práva uchádza o volenú funkciu, predstavuje hrubé, resp. závažné porušenie volebných predpisov (mutatis mutandis PL. ÚS 19/07).

V danom prípade postupom volebnej komisie, ktorá nerešpektovala ustanovenie § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. pri určení, kto bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, a teda k hrubému, resp. závažnému porušeniu volebných predpisov. Ústavný súd preto vyhovel návrhu sťažovateľky a podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil výsledok volieb poslancov obecného zastupiteľstva konaných 27. novembra 2010 v časti týkajúcej sa zvolenia L. E. a A. F. za poslancov.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka o náhradu trov konania nepožiadala, preto o ich priznaní ústavný súd nerozhodoval.

V súvislosti s výrokom tohto rozhodnutia ústavný súd považuje za potrebné poukázať na § 11 ods. 9 zákona č. 346/1990 Zb., podľa ktorého sú volebné komisie zriadené na celé volebné obdobie. Keďže k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, a tým aj k neústavnosti a nezákonnosti volieb do obecného zastupiteľstva došlo postupom volebnej komisie, nie je vzhľadom na okolnosti prípadu potrebné vykonať nové voľby, ale ústavnosť a zákonnosť postupu volebnej komisie, a tým aj odstránenie stavu, ktorým došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, je možné a potrebné zabezpečiť bezodkladným zvolaním zasadnutia volebnej komisie, na ktorom volebná komisia určí toho, kto bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva postupom podľa § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb., t. j. žrebom. Z výrokovej časti tohto nálezu zároveň vyplýva, že nadobudnutím jeho právoplatnosti, ku ktorému dôjde jeho

doručením účastníkom tohto konania, zaniká odporcovi v 1. rade a odporcovi v 2. rade mandát poslanca obecného zastupiteľstva.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2011